

[Undervisningsministeren.]

Endvidere maa den Mand, der tænker paa at oprette eller overtage en Højskole i Dag, være i Besiddelse af en betydelig Kapital eller i hvert Fald kunne skaffe sig en saadan. Store Kapitaler staar i Dag bundet i Højskolernes Bygninger og Inventar, og man regner med, at en Højskole til 100 Elever i Dag vil koste henved $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. at opføre. Her ligger atter en betydelig Hindring for den Mand, som kunde tænke sig at grundlægge eller overtage en Højskole, og som er velegnet dertil. Selv om han maaske kan skaffe Pengene, faar han haarde Vilkaar at arbejde under, og dette kan komme til at præge Skolens Vedligeholdelse, Udstyrelse og Drift paa en Maade, som faar uheldige Følger for Tilgangen af Elever.

For at bøde paa disse Vanskeligheder foreslaas der i Lovforslagets §§ 15—17 aabnet Mulighed for at yde Statslaan til Opførelse eller Køb af Højskoler paa indtil $\frac{1}{3}$ af Opførelsesværdien eller Købesummen, men Forudsætningen herfor er, at Skolen er eller samtidig omdannes til en selvejende Institution. Jeg anser ligesom Ungdomsudvalget denne Form for god og tilfredsstillende mange Steder, fordi man derved undgaar de Finansieringsvanskeligheder ved et Forstanderskifte, som ellers kan være en Hindring for at faa den bedste Mand frem.

Hvad angaar de Vilkaar, hvorunder Højskolerne arbejder, er det en kendt Sag, at mange af dem netop paa Grund af Finansieringsvanskeligheder ved Overtagelsen lever under en meget ansændt Økonomi, som ikke tillader dem i tilstrækkelig Grad at tilfredsstille Fordringerne til Vedligeholdelse, Anskaffelser, Lærertilbøjninger og hvad Driften af en Højskole ellers kræver. Skolepengene paa en Højskole kan ikke sættes over en vis Grænse, uden at man maa regne med, at Eleverne udebliver. Derfor bliver Statstilskuddet afgørende for, om Skolen er i Stand til at yde en saadan Undervisning og saadanne Vilkaar for Opholdet, at Eleverne kommer i tilstrækkeligt Antal.

Jeg anser i saa Henseende Lærerspørgsmaalet for meget vigtigt. Efter den nugældende Lov faar Skolerne i Tilskud til Lærertilbøjning 50 pCt., og disse 50 pCt. beregnes højest af et Beløb, som svarer til Gennemsnitslønnen for en Førstelærer paa Landet; det vil med de nugældende ekstraordinære Dyrtidstillæg sige omkring 5 000 Kr., og denne Tilbøjning bliver i mange Tilfælde Maksimum for en Højskolelærer.

Naar saa Forholdet er det, at det for

en Højskolelærer maa stille sig meget usikkert, om og paa hvilke Vilkaar han engang i Tiden kan blive Forstander, og at Højskolevirksomhed kun i et begrænset Antal Aar kan give Lønningens Anciennitet ved Overgang til Folkekirken eller Folkeskolen — slet ikke ved Overgang til Arbejde i Statens Tjeneste —, er der intet at sige til, at en Højskolelærer, der maaske oven i Købet er Familieforsørger, efter faa Aars Forløb maa tænke paa at søge Embede som Præst eller Lærer i Folkeskolen, ikke fordi han ønsker at ophøre med at være Højskolelærer, men fordi han af økonomiske Grunde ser sig nødsaget til det.

Dette Forhold rammer Højskolen paa to Maader. For det første afholdes derved unge Lærerekræfter, undertiden Lærere med gode Forudsætninger, fra overhovedet at gaa ind i Højskolevirksomhed, og for det andet medfører det, at Højskolen efter faa Aars Forløb maa give Slip paa Lærere, af hvem man ellers havde Grund til at vente sig noget.

Disse Forhold søger vi nu at bøde paa ved at forhøje Maksimumsgrænsen for den Løn, hvoraf Statstilskuddet kan beregnes, fra de hidtidige ca. 5 000 Kr. til ca. 5 700 Kr. Herudover foreslaas der tillagt Lærerne et Alderstillelæg, der betales fuldt ud af Statskassen, og som efter 15 Aars Tjeneste bringer dem op paa samme Slutløn som Lærere ved Statsseminarier og Lektorer ved Statsskoler, 7 500 Kr. Jeg finder, at denne Ligestilling med de nævnte Lærere er rimelig, naar Hensyn tages til de Krav, der maa stilles til Højskoleundervisningen — Krav, som under de nuværende Forhold ikke altid kan opfyldes. Jeg mener ogsaa, at denne Forhøjelse af Lønningerne er nødvendig, hvis man vil undgaa, at Lærere med en Uddannelse, der aabner dem Adgang til Ansættelse ved andre Skoler og Seminarier, enten helt holder sig borte eller efter faa Aars Forløb opgiver en i sig selv lovende Virksomhed i Højskolens Tjeneste.

Naar det endvidere foreslaas, at Lærervirksomhed i Højskolen ogsaa giver Adgang til Ansættelse som Lærer i Statens Tjeneste, altsaa ved Seminarier og Statsskoler, og at omvendt Ancienniteten kan medregnes ved Overgang fra Statens, Folkeskolens eller Folkekirkes Tjeneste til Lærervirksomhed ved en Højskole, er det mit Haab, at der derved ydes et betydningsfuldt Bidrag til at skaffe Højskolen de bedst mulige Lærere og hjælpe den til at beholde dem.

Til Forstanderløn ydes efter den nugældende Lov et Tilskud af 20 pCt. af det Beløb, der i Betragtning af Forstanderens